

Szerkesztőség

Arad, Acsev-palota,

Kiadóhivatal:

g utv. Regele Ferdinand 22.
(József főherceg-ut.)

(Aradi Nyomda Vállalat)

Sürgőnycim: Közlöny, Arad.

Telefonszám:

Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KOZGAZDASAGI NAPILAP.

* Főszerkesztő: STAUBER JOZSEF. *

ELOFIZETES

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:

Egész évre 360 Lei.

Fél évre 180 Lei.

Negyed évre 90 Lei.

Havonta 30 Lei.

Hirdetések díjazás szerinti
vétetnek fel.

Megjelenik naponta reggel.

Fekete farsang.

Régi farsangok csak nem akar-
nak visszajönni többé. Nyolc esz-
tendeje a halál farsangol Európá-
ban és elmúltak a hajdani bolon-
dos karneválok. A Rajna mellett
az öröm tarka zászlai helyett is-
mét kitzittek a fekete lobogókat.
Németország megrettent szívvél
gyászolja a békét, amely halálos
sebekből vérezve omlott össze a
Ruhr vidéken.

Németországban az idei far-
sangan sem lesz több nyilvános
mulatság, fekete leplekkel borít-
ják be a báltermek falát és ha a
mulatókban még eszeveszettebben
dühöng is az akasztófajövedv, ez
már a halálra készülődőknek feke-
te farsangja csak. A német szívek
ből kilopták az örömet, német to-
rokból csak sirva buggyannak elő
szomorú dalok. Menetelő csapa-
tok rideg kürtjele ma a farsangi
muzsika és ezek a hangok elha-
tolnak egész a keleti határokig.
Aki végre megfellekedt, ujjongó
farsangra vágyott, az már félév
óta eltemette szívében a kívánko-
zó életkedvet és a márká romjai
fölött siratta Németország pusztu-
lását. Aki négy év után hinni sze-
rette volna, hogy jobb napok vir-
radnak a véres emlékek fölé, az
béna szívvel gyászol most a feke-
te farsangban.

1923. fekete farsangjának egén
sötét és bánatos felhők tornyosul-
tak. Az európai politika levegőjét
ismét villamos feszültségű ára-
mok reszkettetik meg. A diplomá-
ciai konfliktusok jegyében indult
el ez az idei karnevál. Pedig pat-
tanásig megfeszített és kétségbe-
esett lelkivilágunk szomjasan inná
be a béke és a zavartalan boldog-
ság brüsitő nektárjait, forró fejünk
kattog a világ zavarosától és va-
lahogy úgy érezzük, hogy erre a
századra menthetetlenül ráírta ka-
rakterisztikonját a fegyver. Már-
már azt hittük, hogy ekét és ka-
szát kivácsolnak a kardokból.
Voltak derűs és napfényes pilla-
nataink amikor a béke majdnem
elfelejtett langyos levegőjét érez-
tük hullámszerű magunk körül,
a telegráfrótok remegő szálain
át mára minden öncsalásnak mi-
nősült.

Fekete farsangunk elindult és
nem tudjuk most, hogy nem lesz-e
sötétebb. Csak azt érezzük, hogy
rózsaszínnak kellene lenni. Ha va-
lahol fenn van egy bíró, aki az em-
beriségnek kérdéseket szokott

osztogatni és aki a szenvedések
mérlegére teszi mindazt, amivel
jutalmazni akar bennünket, ak-
kor panaszos zsoltárral panaszol-
juk, hogy bíránk a mi szenvedé-
sünk mértéke betelt. Mi nem hoz-
tuk ezeket a felhőket és az, aki a
fegyvertűzek zsílipjeit ezélett
nyolc esztendővel megindította,
ezeket a zsílipjeit ma szívesen
zárna el, ha tudná. Talán azt le-
hetne mondani, hogy minél inten-
zivebben minél szomjasabban és
kétségbeesettebben kívánjuk a
végleges és visszavonhatatlan bé-
két, annál inkább remeg belsők,
s annál inkább feszülnek meg azok
a hurok, amelyek az európai poli-
tika hangszerén zajlanak. Karne-
vál herceg halál palástban jár és
szeméből mintha mindig kitöröl-
ték volna a gondtalan jókedv ka-
cajos könnyeit.

Fekete farsangra fehér hó ül
odakinn! A muzsikaszó sirósan
hangzik, a táncra kedvetlenül já-
rul a láb és valahogy megdider-
günk 1923. ájult tavasza közele-
dik. Emberek fogódzkodjunk ösz-
sze, ha nincs prófétánk, legyen
mindenki magának az és simo-
gatva egymást mondjuk el száz-
szor azt a szót, hogy szeretet. Fe-
kete farsangból rózsaszínt várunk

és nem mi tehetünk róla, hogy ró-
zsaszín farsangjaink feketére vál-

tak. Ne bántsuk egymást em-
berek.

Reorganizálják a hadsereget.

(Két éves szolgálati idő. — Cáfolják a lengyel mozgósítást.
— Román-bolgár tárgyalások.)

A belpolitika eseményeiről a
Rador ma a következőket je-
lentli:

Bucuresti. A fiadsereg reorga-
nizálásáról szóló jelentés szerint
a bevonulások jövőben februárban
lesznek, november helyett. A ja-
vaslat szerint

a szolgálati időt három
évről két évre fogják le-
szállítani.

A javaslatot a parlament meg-
nyitása után tárgyalják le.

Bucuresti. Azon hírekkel kap-
csolatban, hogy Lengyelország ti-
zenhét korosztályt mozgósított, a
bucurestii lengyel követ erőlyes
cáfolatot adott ki, amely szerint
mozgósításról annál kevésbbé le-
het szó, mivel azt sem a bel, sem
a külpolitikai helyzet nem teszi
indikoltá.

Bucuresti. A román-bolgár ve-
gyes bizottság folytatta tanácsko-
zásait a jóvátétel ügyében. Illeté-

kes körök véleménye szerint a
tárgyalások kedvező mederben
folynak. A román bizottság teg-
nap a bolgárok tiszteletére banket
tet adott.

Szofia. A bolgár kormány hi-
vatalosan cáfolja azon híreket,
hogy Bulgária egy keleti konflik-
tus esetén Oroszország oldalán
beleavatkozik a háborúba. A bol-
gár kormány a kiüföldi ügyvivői
utján tudomására hozta a világ
hatalmaknak, hogy szándékai bé-
kékék és semmitéle közösségben
nem áll Oroszországgal.

Antiszemita zavargások.

Bucuresti. A parladi antisze-
mita zavargások megvizsgálására
kiküldött Oprea vezérfelügyelő
visszaérkezett és jelentést tett a
kormányának. A jelentés kapcsán
több parladi ügyvéd ellen megin-
dítják az eljárást.

Bucuresti. A néppárt végrehaj-
tó-bizottsága Averescu generális
távollétében Argetoianu elnöklése
mellett ülést tartott, amelyen az
aktuális politikai kérdésekkel fog-
lalkozott. A végrehajtó-bizottság
tagjai megvitatták a készülő al-
kotmánytervezetet, a választójog-

BUDAPESTI LEVEL.

Régi antiszemiták.

Hullanak-e már az antiszemitiz-
mus gyűlölt-virágának fekete szir-
mai? Mert nem örökéletű ez a nö-
vény, csak éppen, hogy néhány esz-
tendőn át kitelel. Robbanó erővel jön,
vonz, magával ragad és néha még a
magasabb, vagy egészen magas in-
tellektusnak is kevés vele szemben az
ellenálló ereje. Csak kettő mentesít:
az igazi, nemes emberszeretet, meg a
makacs tisztánlátás. Tömegeket ránt
magával, pedig nem járvány, nem
eszmeáramlat, csak embercsinálta
mozgalom, pislogó parázs, amelyet
lánggá élesztenek a gyűlölet olajá-
val. Az antiszemitizmus hulláma
rendesen ismeretlen nagyságokat
kap fel tarajára és emeli őket ideig-
lraig magasra. Nemcsak Wolff
Károlyra még a többiekre gondol-
unk, hanem talán sokkal inkább egy
Istóczyra, egy Simonyi Iván
ra, akikben sokkal több talentum,
tehetség és tudás volt, mint a mai
frázispuffogató antiszemitákban. A
maiak inkább Verhovay Gyulá-
hoz hasonlítanak, aki épp úgy nyer-
gelte meg a jelszavakat, mint pé-

dául Budapest magyar főváros mai
vezére. Az első s második magyaror-
szági antiszemita roham között
nem érdektelen párhuzamot von-
ni. Az első Tisza-Eszlárbá verte
gyökereit, a második a kommuniz-
musból sarjadt. Az első kultúr-
szemmel nézve sivar hazugságon
épült, a második a látszatokat
emelte lázító erővé.

A második magyar antiszemita
hullámnak nincsenek kimagasló
vezérei, csak szónokai vannak. Aki
ket a hullám előretolt, ma már job-
bára revízió alá kezdik venni az
agitációban használt jelszavakat
és ma már filokrisztianizmusnak
igyekeznek nevezni a lappangó
vá simuló antiszemitizmust. Az el-
ső magyar antiszemitizmus husz
nyílt programot vallott képvisel-
lőt, adott az országgyűlésnek, a
második az 1919 januári választás
ban szinte a nemzetgyűlésnek ki-
lencvenkilenc százalékát tartotta
kezében. A második nemzetgyűlé-
sen mintegy hetven százalékra
apadtak a nyílt és lappangó anti-
szemitizmus hívei.

A tiszá-eszlári antiszemitizmus
parlamentári képviselői közül kima-

gaslőbbak Istóczy Győző, Verho-
vay Gyula, Simonyi Iván, Ónody
Géza, Nendtwich Károly, báró Au-
dreanszky Gábor, Zimándy plébá-
nos és Komlóssy Ferenc voltak.
Sokkal inkább valaki mindmeg-
annyi, mint a maiak. A csapatok,
a tömeg mindig ugyanaz. Istóczy
maga nagy tudású ember, elragadó
szónok „A szenvedély ritmusa —
írja róla egyik kortársa — amely
körmondatain végig-nyílódnak,
Castellarra emlékeztet, akit pedig
szintén gyűlölt, mert szintén semi-
tárak tartja.” És Istóczy megelőz-
te német elvbarátait, olyan nagy
parlamentári antiszemita pártot ho-
zott össze, amekkora ebben az idő-
ben még sehol se volt. A valóné-
des Simonyi Iván, előkelő zsenri
familia sarja, a Westungarische
Grenzboten szerkesztője, kitünő szó-
nok, művelt férfit. A higgadt Kom-
lóssy, aki később esztergomi ka-
nonok lett és Nendtwich, a hirre-
ves kémikus, komoly értékek vol-
tak. A mai mértéket Verhovay és
Zimándy képviselik. De Verhovay
egyéniége is olyan erős, hogy ró-
vid időre magával ragadja szer-
kesztőségének tagjait, és kezébe

ról szóló és a közigazgatás reformjáról szóló javaslatokat, azonkívül beható vita tárgyává tették a pénzügyi és a mezőgazdasági helyzetet is.

Bombarobbanás Bucurestiben.

Bucuresti. Tegnap délután a főváros katonai arzenáljában egy gyújtóbomba felrobbant. Két katonát a bomba megölt és kettőt súlyosan megsebesített. A vizsgálat az ügyben megindult.

Varsó. Orosz jelentés szerint a lengyel külügyminiszter megbeszélésre hívta össze a szövetségesek varsói meghatalmazot-

taikat. A külügyminiszter a megbeszélések során hosszabb beszámolót tartott a litván eseményekről s hangsúlyozta azok likvidálásának szükségességét. A szövetséges meghatalmazott miniszterek részletesen tájékoztatják kormányosaikat az eseményekről.

Lausanne. A londoni lapok angol-török közzeledésről írnak. Londonban török-angol pénzügyi bizottság alakult, amelynek célja a török vasutakat, petrolium telepeket, bányákat és egyéb közgazdasági intézményeket pénzügyileg segíteni.

A süllyedő Arad.

(A házbeomlásoknak súlyos geológiai oka van. — Lóczy és Cholnoky profeciái. — Beszélgetés Lejtényi Sándor aradi tanárral a süllyedő városról.)

Arad alatt süllyed a talaj. Ez komoly tudósok alaposan átgondolt állítása. Nem ugyan a közeli száz esztendő alatt fog lesüllyedni Arad városa alatt a föld, de a legközelebbi száz esztendő alatt is fog süllyedni, amint már süllyed évezredek óta. Arad városának építészeti bizottsága megállapította, hogy Aradon több mint nyolcvan azoknak a házaknak a száma, amelyek sürgős és nagy javításokra szorulnak, mert különben még ezen a télen össze fognak omlani. Csak nem régebben dült össze a főtéri Neuman ház, csak a napokban állapították meg, hogy ugyancsak a főtéren levő egyik épület, amelyben a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank aradi fiókja van, repedezik és ugyanezt a megállapítást tették a főtér sarkán levő egyik épületről, amelyben a Központi Takarékpénztár helyiségei vannak.

Nem véletlen az, hogy Erdély városai közül éppen Arad az a város, amelyben a legtöbb házat fenyegeti az összedülés. Arad alatt süllyed a talaj és ezt éppen olyan kiváló európai hírű tudós geológusok állapították meg, mint Lóczy Lajos és Cholnoky Jenő. Természetesen, ha a háború nem jött volna közbe, nem lenne építkezési válság és minden házat rendszeresen tataroznának nem volna ilyen nagy az összedülni készülő házak száma, de Arad süllyedő talaja nagymértékben hozzájárult ahhoz, hogy az Aradon roskadozó házak száma növekedjék. Az Aradi Közlöny munkatársa felkereste Lejtényi Sándor főgimnáziumi tanárt, — a kitűnő aradi földrajz-tanárt, — aki a következőket mondotta Arad talajsüllyedéséről:

— Több mint husz esztendeje annak, hogy Aradon is, mint a régi Magyarország legtöbb városá-

ban a város vezetőségét és a körülötte álló embereket elfogta a káz: ártézi kutakat fúrni. Salacz polgármester akkor Aradra hívta a kitűnő magyar geológust: Lóczy Lajost, akitől annak a megálapítását kérte, hogy egyáltalán érdemes-e Aradon ártézi kutat fúratni, mert lehetségesnek tartotta, hogy mint több helyen megtörtént a fúrás nem járt kellő eredménnyel, mert nem kaptak megfelelő mennyiségű vizet. Lóczy akkor előadást tartott a Kőlcsey-egyesületben is és előadásában rámutatott arra a körülményre, hogy az ártézi kutturásoknál Aradon is, mint a Nagy Magyar Alföldön, mélyen iszaprétegek alatt kavicsrétegeket találtak. Ez ugyan alföldeken nem szokatlan jelenség, de természeti jelenségnek mégis csak szokatlan, mert a kavicsréteg a könnyebb rétegek közé tartozik, míg az iszap a nehezebbek közé. A különös tehát az, hogy a könnyebb réteg a nehezebb alatt van. A Nagy Magyar Alföld medencéje, amelynek Arad területe geológiailag függvénye lehet, állandóan süllyedésben van.

Az Alföld valamikor, körülbelül tíz ezer esztendeje, — ezt mindenki tudja, — tengerfenék volt. A tengerbeömlő folyók hordalékföldet hoztak magukkal és részben ez töltötte ki a már-tíz ezer éve leapadt tengerfenéket. Az egész Alföld hordalékföldből áll. Megtörtént, hogy előbb a könnyebb fajsúlyú réteg helyeződött el, s azután egy nehezebb. A fajsúly törvényei szerint pedig a nehezebb rétegek lejjebb süllyednek, mert állandóan óriási nyomást

gyakorolnak az alattuk lévő könnyebb rétegekre. Lassu mozgás ez, de folytonos. Ennek illusztrálására felhozhatom azt, hogy a geológiailag ugyanehhez a földterülethez tartozó Kecskeméten Kátona József szobra a süllyedés folytán egy negyedév fordulatot tett. Különbözik nemcsak az az egy alföld süllyed, hanem süllyednek az összes alföldek. A legjellemzőbb Hollandiának, — az ugynevezett Németalföldnek. — a süllyedése. Hollandia földje minden száz évben két méterrel mélyebbre süllyed. Ott csak gátakkal tudnak a tenger beömlése ellen védekezni a föld süllyedése miatt. Az Arad alól elsüllyedő föld nem vész el, mert a természetben semmi sem vész el, hanem emelik a folyók völgyeinek a partjait és emelik a hegyeket, dombokat. Erre a tényre jellemző, hogy az olaszországi Appenin hegység állandóan emelkedik, míg ezzel szemben másutt az alföldek süllyednek. Az olaszországi Ravenna valamikor tengeri kikötő volt. Ezelőtt két ezer évvel még bizonyosan az volt, ma a part folytonos emelkedése miatt 20 kilométerre van a tengertől. Ezek csak példák arra, hogy egyik helyen mint emelkedik a talaj, azzal szemben amíg a másik helyen süllyed. Arad hordalékföldből álló talaja süllyed. Lassan, de folytonosan.

— Amikor Cholnoky Jenő, ez a másik kitűnő magyar geológus 1913-ban Aradon járt azt a megállapítást tette, hogy a házak és az utcák süllyedéséhez erősen hozzájárul az a körülmény is, hogy a város főútvonalán teherrel megra-

Is. A Függetlenség levegője, Verhovay egyénisége elhíteti a vérvád meséjét olyan emberekkel is, mint Inczedy László, Rudnyánszky Gyula, Reviczky Gyula és Ábrányi Emil. A tehetségtelenek forradalmának legjellegzetesebb alakjai azonban Benedek Aladár, a szőkeszakállu költő, aki később teljesen elzüllött és a bohémiségben szélsőséges Gáspár Imre a munkás-Marseillaise egykori költője voltak.

De volt az írónak másik táborra is. Ezek elszánt férfiassággal üzentek hadat a vérvád meséjének. Ezeknek sorában látjuk Csávolszky Lajost, Kenéfi Gézát, aki Tisza-Eszlár miatt párbajt is vívott, Borostyáni Nándort, Törs Kálmánt, Mikszáth Kálmánt, aki az első objektív riportot írta és Eötvös Károlyt, aki nemcsak védője, de publicistája is volt a „nagy pör”-nek. Tisza-Eszlár neve először a Függetlenség-ben jelent meg vidéki tudósítás formájában 1882 tavaszán. A társadalmi békét megzavaró izgatás már igen erős volt, amikor Onody Géza május 23-án a képviselőház előtt is elmondta a mesét. A parlament egyetlen zsidó tagja, Mezei Ernő

erélyesen visszautasította a vádakat.

Hogy keletkeznek az antiszemita karrierok? A tiszaezlári idők két érdekes példáját adják ennek. Az egyiket az interpelláló Onody Géza szolgáltatja. Onodynak a testvérbátyja dúsgazdag földesúr, turkesztáni utazó volt. Érdekes munkát végzett, amiről azonban a sajtó nem vett tudomást ugyanakkor, amikor Vámbéry Ármint kellőképpen méltányolta. Ime az ő antiszemitizmusának a magja. Vagy ott van magának Istóczy-nak az esete. Amikor baltavári családi birtoka egy Stern nevű zsidó kezére került, akkor fordult hirtelen minden gyűlöletével a zsidók ellen. Hirdette, hogy a zsidóságnak földalatti titkos szervezete van (amit a maiak is megtanultak tőle), amelyet Khagal-nak nevezett. Eleinte semmi sikere nem volt. Csak akkor virradt fel az a napja, amikor a tiszaezlári gyanu csóvját gonosz kezek elvetették és amikor II. Sándor cár halálát követően kitört az oroszországi zsidóüldözés. Istóczy annyira fanatikus volt, hogy egyik képviselőtársával szemben tettleges ségre vetemedett, a parlamenti

összeütközés után Wahrmann Mórt a folyosón arculütötte. Tisza Kálmán indítványára a Ház megbotrányozását fejezte ki Istóczy viselkedése fölött, Wahrmann pedig provokálta őt. Falyájának legnagyobb sikere volt, hogy egy esztendő alatt olyan hangulatot tudott kelteni, hogy Pauler igazságügyminiszter egy év múlva antiszemita beszédet mondott a képviselőházban. A liberális egyházpolitika diadala azonban igen hamar elsüllyesztették Isóczyt, aki rettenetes nyomorban halt meg.

Hasonló volt Verhovay letörése is. A kassai királyi polikészsöntő után, amelyben Ferenc József drága barátjának nevezte az orosz cárt éppen a diszkardos időben, éppen Plevna elestének napjaiban, került előtérbe Verhovay temperamentuma. Lázító beszédei a tömeggel megostromolták a miniszterelnöki palotát. Börtönbe kerül, de börtönét a népszerűség napfénye világítja. Komjáthy Béla azonban felmentteti és Cegléd egy hangulag képviselővé választja. De nyugodtabb idők következnek és Verhovay temperamentuma nem érvényesül, tehetsége teljes

szükségbe veszik. Karrierjének csak Tisza-Eszlár és az antiszemita tizmus adhat még rövid időre injekciót. Szüksége volt a botrányra, az izgalmakra, mert különben senki sem veszi észre. Az antiszemitizmus azonban csak élő növény: 1884-ben Verhovay már csak 146 szavazatot kap a Józsefvárosban, egy vidéki kerületből ki is toloncolják, de Cegléd még egy hangulag kitart mellette. Ceglédi népszerűség sem tart soká, 1887-ben itt is megbukik és pedig Komjáthy Bélával szemben, akinek pár év előtt a kassai toaszt ügyében diadalmas felmentését köszönhette.

A politikában azonban nincs hálá. Erre se az antiszemita, se a liberálisok nem számíthatnak. Eötvös Károly a tiszaezlári pörben szerezte meg klasszikus védői hírnevét. Bizván a zsidóság hájában, jelöltette magát az 1894-iki választásokon Budapesten, az Erzsébetvárosban. Csálódott, mert háromszáz szóval maradt kisebbségben, míg Kecskeméten, ahol meg sem jelent és az utolsó héten lépett fel, csak hét szavazattal bukkott meg. Tisza-Eszlár után még így vélekedett Kecskemét...

kott tehervaggonokat huznak végig. Nem kell hozzá tudósnak lenni, hogy érezzük azt, mennyire megrázkódtatja a talajt, például egy vassal telerakott tehervaggonosnak a főtton való végigvontatása. A teherközlekedés pedig Arad főtton gyakori, nem véletlen tehát az a lassú, de állandó folyamat, amely a főttonon levő házakat időnként megrepeszt. Természetesen nemcsak ez a két körülmény az, amely oka annak, hogy aradi házak repedeznek. Oka az építkezési válság is, amely gátolja azt, hogy a házakat rendszeresen renoválják. Ha egy ház megreped, annak a fala renoválás nélkül nem lesz többé ép, azt renoválni kell, mert különben reped tovább és a ház összedől. De feltétlenül hozzájárul a fentebb vázolt geológiai folyamat ahhoz, hogy Aradon több az összeomlásra hajlamos házak száma, mint például egy más erdélyi városban. És ok a tehervaggon és a teherautóközlekedés is.

Műsoros estély Sirlán.

(A Polgári Daloskör estélye).

A „Világosi Polgári Daloskör“ f. hó 15-én gazdag műsorral kapcsolatos táncvigalmat rendezett. A műsor vidéki színvonalat mesze felülmúló, változatos prózai, zene-, ének- és táncszámokból állott. A műsort Messer Ilonka prófőgja vezette be, mely után Dephanis Magda Grieg „Tanhäuser“-jét játszotta teljes precizitással. Ezután „Cox és Box“ című bohózatot játszották: Illmann Irénke, Kókay Lajos és Greffner György állandó derült hangulatot ébresztve a közönség körében. — Majd Schlésinger Anci spanyol táncba következett, kinek bájos fellépését a közönség zajos tapsviharral jutalmazta. Ezután a „Bi-bá-hó“ című bohózatot játszották; Revilák Margit, Greffner György, Lóosz Jenő és Sziklai László, a közönség tetszésének teljes kiérdemlése mellett. Mély nyomokat hagyott a közönség lelkében Gröndl Kálmán szavaltata, ki a „Vadász“ című drámai költeményt adta elő. Majd ismét egy vigjáték — „Timike-Tónika“ címmel — mulattatta a hallgatóságot, melyet kedvesen alakítottak Gorcsa Rózsi, Barna Sándor, Grill Adolf és Kraft Károly. Helybéli aktualitásokat kuplé alakban énekelt Helmann Vetti, ki kedves és bájos előadásával hódította meg a közönséget.

Ezekután a „Kutyakaparó csárda“ című népsziművet mutatták be, melyet Albert Mancsi, Bódi Margit, Wiesenbacher József, Binács Pál, Kraft Károly, Vekerle József és Skicek László játszottak meg. Természetes alakításával Albert Mancsi, bájos énekével Bódi Margit fényes eredményt értek el. Ezen darabban előfontuló palotást Illmann Irén és Jolán, Schlésinger Anci, Kókay Lajos,

Barna Ferenc és Greffner György oly precizen és oly magyaros hűvel táncolták, hogy számukat többször meg kellett ismételnük. A műsort a Daloskör énekszáma fejezte be „Ermán!“ hatalmas boldalával.

Antant-bizottság Debrecenben.

Bethlen magyar miniszterelnök nyilatkozata. — Garanciákat követelnek a magyar kormánytól.)

Budapest. Tegnap este két tagból álló antantbizottság érkezett Debrecenbe. A két antantist — Selby angol ezredes és Weiss francia hadnagy — a Budapesten székelő antantellenőrző misszió tagja. Érkezésükről illetve annak céljáról senki sem tud bizonyosat. A két antantist reggel autóba ült és ellenőrző utra indult. A két antantist Debrecenbe érkezésével hozzák kapcsolatba a vasárnapra tervezett gyűlés elhalasztását.

Prága. A külügyminiszterlumban a lapok tudósítói a következő információt kapták: A magyar kormány szöbeli választát most tárgyalják egymás között a kisanant államai. E tárgyalások befejezése után a további eljárásra vonatkozóan egyöntetű határozatot fognak hozni. Annyi máris bizonyos, hogy egyszerű ígéretekkel és kijelentésekkel, mint a milyeneket már számtalanszor kaptunk, nem fogunk megelégedni, hanem kézzelfogható garanciákat fogunk követelni.

A „Cesko Slovo“ hétfői esti lapja jelenti, hogy Massaryk elnök kedden kezd meg tanácskozásait a pártvezérekkel a külső és belső politikai helyzet tisztázása ügyében.

Belgrád. Bethlen István gróf miniszterelnök egy külföldi újságíró előtt a következőket jelentette ki:

— Szükségtelen, hogy bővebben nyilatkozzam, hisz most már ugyis a tények beszélnek. Teljesen bizonyos most már, hogy rövid időn belül teljes elintézés nyer az antant és kisanant jegyzékével előadott diplomáciai ügy. Kijelenthetem, hogy nyugtalanságra nincsen semmi ok.

A magyar külügyi bizottság ülése Budapest. A nemzetgyűlés külügyi bizottsága tegnap ülést tartott, amelynek során Rassay Károly azt kérdezte a külügyminisztertől, hogy amikor Magyarország felvették a népszövetségbe, történtek-e ott bizonyos kijelentések az akkori magyar külügyminiszter részéről. Daruváry Géza külügyminiszter azt válaszolta, hogy Bánffy Miklós gróf Magyarország volt külügyminisztere a felvételkor csupán annak bejelentésére szorítkozott, hogy Magyarország mindenben meg fog felelni azoknak a feltételeknek, amelyekhez a népszövetség a tagságot köti.

1. Magyarország önálló állam.
2. Állandó jellegű kormánnyal bír.
3. A békeszerződésben megállapított határai vannak.
4. Elegendő anyagi erővel rendelkeznek, hogy a népszövetségi elkezései okmányban foglalt kötelezettségeknek megfeleljen.

Bánffy gróf annak idején megkijelentette, hogy Magyarország a népszövetség alapszabályait,

A rendezés és betanítás fáradságos munkáját az aradi zenei körökben is jól és előnyösen ismert a „Világosi Polgári Daloskör“ kar mesteré, Wiesenbacher József végezte, kinek ily irányu kulturumkaja mégyeszerte ismeretes.

valamint az eddig kötött szerződéseket és nemzetközi kötelezettségeit hiven be fogja tartani. Ezen tulmenő nyilatkozat Magyarországról részéről nem történt.

A csehszlovák sajtóiroda budapesti jelentés alapján írja, hogy a magyar külügyi bizottság ülésén Bethlen István gróf miniszterelnök az antant jegyzékével kapcsolatban kifejtette, hogy

teljes remény van arra, hogy a magyar kormány válasza folytán minden izgalom megszűnik, mert a magyar kormány hiszi, hogy sikerülni fog ebben a kérdésben az érdekelteket meggyőzni arról, hogy Magyarország a legteljesebb békés szándékot tanúsította és ez vezérli minden cselekedetében.

Rassay Károly a külügyi bizottság tagja örömmel vette tudomásul a miniszterelnök választát és kijelentette, hogy nem kívánja a kormány ténykedését kritika tárgyává tenni. Az egész ellenzék részéről biztosítja a kormányt, hogy legteljesebb mértékben támogatja minden eljárásában.

A külügyi bizottság ülésének végén Apponyi Albert gróf szólalt fel és kifejezte azt az örömet, hogy az összes felszólalók pártnélküliség nélkül helyeslik a kormány eljárását.

Kell, vagy nem kell lakásigazolvány az aradi háztulajdonosoknak?

Az aradi törvényszék egy legutóbbi esetből kifolyólag kimondta, hogy a háztulajdonosnak nincs szüksége lakásigazolványra ha a házában lakás üresedik meg. Az aradi lakáshivatal a gyakorlatban nem követi a törvényszéknek ezt az elvileg jelentőségi határozatát, hanem kötelezett egy háztulajdonost arra, hogy a lakásigazolvány iránti eljárást folyamatosan tétesse. Autentikus helyen ezt az intézkedést a következőképpen magyarázzák:

Mindenekelőtt a háztulajdonos illetőségi jogát kell tisztázni, csak azután lehet a lakáskérelmeket tárgyalni. Erre azért van szükség, mert sokan költöztek be Aradra, itt házat vettek, de illetőségük nincs. A lakáshivatal álláspontja az, hogy a törvényszék határozatát jogilag el lehet fogadni, de gyakorlatilag nem és a háztulajdonosnak is kell lakásigazolvány, ami tulajdonképpen belakoltatási jogositvány és nem olyan okirat, amely szerződés kötést vonna maga után. Természetes, hogy a háztulajdonos saját magával nem köthet szerződést, de köteles a lakáshivataltól a belakoltatási igazolványát kikérni.

Hivatalos közlemény.

A nyugati csapatok parancsnoksága azt közölte a megyei prefekturával, hogy a január 12-ikén tartott minisztertanács jegyzőkönyve alapján a nyugati határnál az ostromállapot kiterjesztése határozott el azon vonalig, mely Sighetul-Maramuresului (Máramarosszigeten), Dej (Deesen), Apahidán, Feldioara (Földvár), Războieni, Aiud (Nagyenyeden), Alba-Iulia (Gyulafehérváron), Petrosényen, Teius (Tövisen) át megy. Mindezek a helységek bezárólag, a Kárpátok gerince Ver-ciorováig kizárólag.

Fennfoglalva az ostromállapot egész vármegyénkre terjedvén ki, minden az állam biztonsága ellen elkövetett cselekedetet és minden közvetlen vagy közvetett cselekményt, mely a közrend és nyugalom megzavarását célozná, a legszigorubb katonai elbírálás alá fog esni.

Ez egyáltalán nem akadályozza meg azt, hogy ezen vármegye lakossága ne folytassa tovább is békében a maga munkásságát.

Arad vármegye és város prefektusa: Georgescu János s. k., közigazgatási főfelügyelő, Sandros s. k., titkár.

Benjámín Hermann második kiállítása.

Ezuttal az Oláh Sándor-féle papkereskedés emeleti kiállítási helyiségében állította ki újabb munkáit Benjámín Hermann, az ismert budapesti festőművész, aki legutóbbi kulturpalotai kiállítása óta jól ismer az aradi közönség. Harminchat vászna függ a falon: portrék, tájrészletek, figurális képek, aktok, pár virág és gyümölcs csendélet, studiumok. Portréit lágyak, finomak, karaktert kifejezőek, erőskezi művészre, az ecset biztos kezelőjére lehet ismerni bennük. „Arcképtanulmány“ a egyik legsikerültebb képe, itt az ecsetkezelés bravuros, kissé távolabbról lágy tónusu pasztellnek hat a festmény. „S. J. urnó arcképe“ szintén kitűnően sikerült kép, míg a „Nevető leány“-nál azonnal szembeszökik a kitűnő beállítás, az életet és élelenségét visszatükröző pompás témamegvalasztás. Plenár képei is sikerültek. „Monostor“ című képe a legjobb tájrészlet és a naturalista piktúrának igen kiváló alkotása. Csupa színfolt, kemény, markáns színhalmozás és mégis jó összbenyomást kelt. „Őszi napsütés“ is az erősebb és komolyabb művel közé tartozik, mestersen tükrözi vissza az ősz minden báját. „Széna boglyák“ című képe szintén komoly munka, a művész itt is a naturalista irány követőjének mutatkozik. Figurális képei valamivel mögötte maradnak a többieknek. A főlényes rajztudás azonban ezeken is meglátszik, de az alakok mintha élettelenek, színtelenek lennének. Pár kitűnő képet mégis találunk közöttük. Különösen szép a „Tükrös elött“, amely finoman hangulatos munka, a „Mosó nő“ komoly cíművedésre valló studium. Két aktot is kiállított Benjámín, amik közül csak az

egyik sikerült. „Akt” bravuros munka, telve a meztelen női test minden szépségével, míg a „Fürdő után” című képen mintha lélek nélküli fiatal nő ülne a széken. Virág és gyümölcs csendéletei, azonkívül város részletei szintén a sikerültebb képek közé tartoznak. A kiállítás tegnap nyílt meg és mindjárt az első nap több kép talált vevőre. Benjámin Hermann tíz nap múlva már bezárja a tárlatot, mert külföldre megy, erre való tekintettel képeit olcsón árulja. Aki a szépet és a művészt kedveli, a kiállításon igaz örömet talál. (k. s.)

Hogy áll a leu?

Január 17-én fizettek 100 letert:

Párisban 8.— frankot
Zürichben 2.80 frankot.
Budapesten 1550 koronát
Berlinben 8550 márkát
Bécsben 39500 koronát

(Meggiszt a keletgaliciai állam.)

Bécs, január 17. Lengyel hivatalos jelentés konstatálja, hogy keletgaliciában minden csendes. Halber tábornok vaskézrel nyomta el az ukránok felkelését s ma már, a választások megtartása után, egy hang sem emelkedik a tartományban a lengyel urakom ellen. Keletgalicia ezzel tényleg beolvadt a lengyel államba, bár papíron még független állam, mely csak a bolsevizmus elleni védekezés céljából van lengyel megszállás alatt. A megszállásból azonban, úgy látszik, végleges annexió lett s keletgalicia kérdésére jódarabig aligha fognak visszatérni a nagyharaknak.

Ezen fordulat következtében az osztrák kormány, valószínűleg lengyel nyomásra megvonta a diplomáciai eljogokat a Bécsben székelő Keletgaliciai emigráns kormánytól. A kormány tagjai Bécsben maradhatnak, de csakis mint magánemberek. Ezzel megszűnt az utolsó intézmény, mely még a békeszerződés alkotta „Nyugat-ukrajnai Népköztársaság” fennállására vállalt s Clemenceau-nak ismét egy alkotása szállott sirba.

Ez a megszűnés a cseh politika kudarcá. A csehszlovák pánszlávizmus mindenképpen, korridort akar építeni Oroszországhoz s el akarja szigetelni Lengyelországot egyetlen szövetséges szomszédjától, Romániától. Ezért történt, hogy áldozatot nem kímélve folyt a cseh propaganda Keletgalicia földjén s hogy a legutóbbi ukrán felkelés szálait is jórészt cseh kezek szőtték.

— Lemondott Bucuresti város tanácsa. Bucurestiből táviratozzák: A kormány elfogadta a bucaresti városi tanács lemondását. Az új városi tanács megalakításával Constantinescu dr.-t bízták meg.

„Olivia hercegnő” — revolver sortüzzel.

(Incidens a budapesti „Fővárosi Színház” operett-előadása közben. — A tüntetők tagadnak.)

Budapestről jelentik, hogy a nemrégiben a Fővárosi Orfeum helyén megnyitott Fővárosi Operettszínház tegnap esti előadásán revolverlövészekkel akarták megzavarni az előadást. Tegnap este is Buttykay Ákos és Földes Imre operettje, az Olivia hercegnő került színpadra. Az első felvonás után az erkélyről több revolverlövés dördült el, mire a színházban óriási pánik keletkezett. Emberéletben nem esett kár. A közönség többsége menekülni akart, mert néhány pillanat múlva újra három lövés dördült el. Erre néhány percig néma csönd volt, majd a darab főszereplője B. Kosáry Emmi lépett a függöny elé és azzal igyekezett lecsillapítani az izgalmat, hogy kijelentette, nincsen semmi baj és az egész lövöldözés csak éretlen tüntetés volt.

A közönség erre megnyugodott és az előadást tovább folytatták. Ezalatt egy zajongó csoport a színház színészbejárója felőli ablakokat betörte és beakartak hatolni a színházba, amiben azonban a színház alkalmazottai

Irodalom, művészet

* Heti műsor. Csütörtök: Nincs előadás. Péntek d. u.: Vig özvegy. Este: Éj királynője. Bemutató. C. és premier bérlet. Szombaton este: Éj királynője. A. bérlet. Vasárnap d. u.: Cserebere. Vasárnap este: Éj királynője. B. bérlet.

* Balogh Böske, a színház közkedvelt táncos-szubrettje az Éj királynője operett péntek esti bemutatóján kiváló szerepben fogja ismét bűmulatba ejteni Arad közönségét, amely méltán annyira megkedvelte az igazán kiváló művésznőt, hogy ugyiszólván tüntetőleg ünnepi minden egyes fellépése alkalmával. Táncprodukcióit, amelyeket a színház ujonnan szerződött tagjával, Bányász Istvánnal fog lejtetni, szenzációk lesznek, nemkevesebbé szőbb toalettjei, amelyek ma érkeztek meg Budapestről. — Az Éj királynője kiváló operett bemutatója péntek este 8 órakor lesz megtartva az aradi színházban. A mulatságos szöveg, ugyisintén a hozzá nagyszerűen alkalmazkodó ének- és táncszámok már jóelőre is biztosítják az operett sikerét. A főbb szerepeket Balogh Böske, Madarász Margit, Bányász István, Selmeczy Mihály, Tibor Lóri és Inke Rezső játsszák.

* A Kölcsey-Egyesület Madách-ünnepe. Az Ember tragédiájának nélkülözhetetlen szerzője, a legnagyobb magyar gondolkodó centenáriuma szenteli a Kölcsey-Egyesület legközelebbi irodalmi délutánját f. hó 21-én vasárnap. Az emlékszeret, melyben a költő irodalmi nagyságát s a világirodalomban elfoglalt helyét ismerteti az előadó, Fischer Aladár gimnáziumi igazgató fogja tartani. Mellette a Gútenberg-dalkör éneke és Sipos Zsigmond, meg Zala Béla szavaltatai adják meg a délután ünnepi jellegét.

* Jávor Alfréd balesete. Jávor Alfréd, az aradi színtársulat tehetséges drámai színészt komoly baleset

megakadályozták őket. A lármázó csoportot a rendőrség megérkezése előtt szétkergették. A rendőrség a botrány okozói közül Hermetz Ferenc és Gregorics Sándor közgazdasági egyetemi hallgatókat és Rácz János Schlick gyári mérnököt letartóztatta, akik azonban tagadnak. Megállapították, hogy az a tüntetőcsoport, amely a mozsár-utcai oldalról az ablakokat és az ajtókat bezúgta tervszerűen dolgozott, hogy a nézőtér botrányt okozó társaság menekülését elősegítsék. A teljes pánikot azonban sikerült elkerülni, mert a színháznak előzetes tudomása volt a készülődés merényletről. Az incidens pillanatában kigyulladt a nézőtér nagy csillára és a színházi munkások még idejében megakadályozták a színházba való betörést. Marinovich Jenő rendőrfőkapitány a legszigorubb megtorló eljárást helyezte ki látásba a kinyomozott bűnösökkel szemben. Az eset miatt Pakots József a nemzetgyűlés ma esti ülésén interpellálni fog.

erte. A „Csábító” tegnap esti előadásán a második felvonásban a nagy dulakodó jelenet alatt véletlenül olyan szerencsétlenül esett el a szöveg, hogy jobb keze fejején inrandulást szenvedett. A kézfej azonnal megdagadt és Jávor csak nagy kínjal játszhatta végig szerepét. A ma esti előadásán a dulakodó jelenet elmarad. A sérült művész gyógyulása pár napot vesz igénybe.

* Tökés Anny elszereződött. Tökés Anny, az aradi színház fiatal tagja Budára szerződött, az ottani Sebestyén-társulathoz. Szerződése ez év április elsején lép életbe. A fiatal színésznő azért szerződött ide Budapestre, mert a szerződés ideje alatt alkalma lesz egy elismert színiakadémiai tanárnál kiegészíteni képességeit. Az aradi közönségtől bizonyára nehéz lesz megválnia Tökés Annynak, aki azonban tanulási vágyát elégti ki Budapesten.

* A színház új táncos komikusa, Bányász István és Balogh Böske az Éj királynőjében szenzációs táncszámokat mutatnak be. Bányász István Clujon (Kolozsváron) modern új táncokkal óriási feltűnést keltett és nem kétséges, hogy az aradi közönséget a péntek esti bemutató után meghódítja. Az új táncos-komikus a budapesti Renaissance-színház nagyszerű újdonságában: Az Éj királynőjében mutatkozik be. A darabra hetek óta óriási gondokkal készül a színház s az ötletes humorban gazdag vígjátéknak nagyszerű melodikus kísérelő zenéje van. Az Éj királynője szombaton és vasárnap este is színpadra kerül, mind a három előadásra jegyek elővételben a színház pénztáránál válthatók.

* Mérsékelt helyárok mellett mutatja be az aradi színház péntek délután a Vig özvegyet, Horváth Mivel a címszerepben. — Vasárnap délután premiér-szereposztásban a nagy sikert aratott Cserebere kerül színpadra.

Műsoros est a színházban.

(Két estélyt rendez

a Jótékony Nőegylet.)

A Polgári Jótékony Nőegylet minden esztendőben nagyszerű műsoros estélyt rendez a színházban. Ma kaptuk meg az ez évben rendezendő estély programját és ennek változatos összeállítását, ötletes számai még a tavalyi nagyszerű estély műsorát is felülmúlják. Dr. Szalay Károlyné alelnök és rendezőségének agilitása műkedvelők szerepeltetésével határozottan olyan estélyt rendez, amely hosszú időig szövegészed tárgya lesz Aradon. Az estélyt két napon, február 5-én és 6-án tartják az aradi színházban és a sikernek legbiztosabb jele, hogy az estélyekre páholyjegyet már alig lehet kapni. Az estélyek műsora a következő lesz:

Nyitány. Irta Köpf János, játssza a színházi zenekar. Pillangó kisasszony, zenés dramolett egy felvonásban. Szereplői Pucher Zoltánné, Balla Irén, Kárpáthy Erzs, Janka Jenő, Dörner László, Székely Károly, Talányi Ottó. — Bajadér operettből shimmy-kuplé. Éneklék és táncolják Szalay Alice és Lupp Romulus. — Szilveszteri játék, Reicher Endre szövege, a négy évszak és a 12 hónap megszemélyesítésével. Idő: Janka Jenőné, Téli: Vas Magda, Tavasz: Fényes Piri, Nyár: Katona Erzs, Ősz: Nemes Olga. — Biedermeyer-jelenetben Schubert kvartett. Primhegedűs Gutzjahr Erzs, másodhegedűs: Prohászka István, cselló: Fiedler Klári, brácsa: Avramescu N. — Hat táncos leány: Steiner Lóri, Fiedler Márta, dr. Müller Vendelné, Egry Lici, Katona Erzs, Timkó Ella. — Pán és Dauphinis, énekes játék. Pán: Weiszberger Irén. A feltűnően érdekes műsor záró száma Farkas Lily éneke és klasszikus táncok lesznek. Ez a műsor még valószínűleg kibővítést nyer.

Novák Ferenc temetése

(A minorita rend nesztorának utolsó utja.)

A tegnap elhunyt minoritarendő papot, Novák Ferenc Adorjáut ma délelőtt temették el az aradi közönség nagy részvéte mellett. Fél tíz órakor a papok gyászdalokat énekeltek, majd tíz órakor misét tartottak. Ezután kezdetét vette a temetési szertartás. Az elhunyt tisztelendő temetésen megjelentek az aradi katolikus főgimnázium tanárai és növendékei, a zárdanövendékek, a „Katolikus Kör”, a „Mária kongregáció” és a „Rózsafüzér” egyesület képviselői.

Hatalmas tömeg kísérté utolsó útjára a Minorita-rend kedves öreg nesztorát, akit a felső temetőben, Lidy Nándor egykori aradi gimnáziumi igazgató sírja mellé temettek.

A minorita-rend főnökének részvétüket fejezték ki: Gritta Ovidiu rendőrprefektus, dr. Angel István polgármester, a görög keleti püspök és még számos más helybeli előkelőség.

HIREK.

— A román királyi család. Bucurestiből hivatalosan közlik, hogy Sándor szerb király a hét végén odaérkezik. Ugyancsak Bucurestiből jelentik, hogy a királyi pár e hó 19-én Brailába utazik.

— A román külügyminiszter hazatért. Bucurestiből írják: Duca külügyminiszter tegnap Rómából Bucurestibe érkezett. A külügyminiszter fogadta a sajtó képviselőit, akiknek kijelentette, hogy a külföld bizalommal viseltetik Románia iránt. Ami a lausannei konferenciát illeti, kijelentette, hogy a nehézségeket a törökök intranszignens magatartásai okozták. Dacára a felmerült angol-francia ellentéteknek, remélhető, hogy a tengerszorosok kérdésében megegyezés fog létrejönni, még pedig Románia érdekeinek figyelembevételével. Beszélte még a külügyminiszter a román—orosz tárgyalásokról is, amelyek szintén kedvező mederben folynak. Befejezésül Duca külügyminiszter kijelentette, hogy legközelebb beszámolót fog tartani külföldi utjának eredményeiről.

— Görög keleti vizkereszt — teljes munkaszünet. Az aradi rendőrprefektúra a görög keleti vizkereszt pénteki ünnepére teljes munkaszünetet rendelt el. Az üzletek egész nap zárva tartandók, az üzemek, gyárak, a folytonossági üzemek kivételével nem dolgozhatnak. A borbélyok és a közszükségleti cikkeket árusító élelmiszer-üzletek délelőtt 10 óráig nyitva tarthatnak.

— Francia kölcsön Romániának. Bucurestiből jelentik: Lapjelentések szerint a kormány intervenciójára a francia kormány százmillió frank kölcsönt szavazott meg Romániának.

— Jelentkezzenek a zenés aradi helyiségek tulajdonosai. A pénzügyigazgatóság felhívja azoknak a helyiségeknek a tulajdonosait, amelyekben zene játszik, hogy haladéktalanul jelentkezzenek a forgalmiadó regiszterekkel a pénzügyi palota első emelet hetes számú helyiségében különbeni bírság terhe mellett.

— Eljegyzés. Constantin I. Stefanescu, az aradi sziguranca komisszáriusa, eljegyezte Mariora Diacnescu urleányt.

— Házasság. Özv. Raffay Lajosné szül. Nagy Rozál és csikapolcai Szöcs Zollán Jenő gazdasági tiszt, a magyar nemzeti hadsereg f. főhadnagya Kispesten házasságot kötöttek szép családi ünnepség keretében. (Minden külön értesítés helyett.)

— Meghalt Kossuth Lajos titkára. Pozsonyból jelentik, hogy ott ma meghalt Gunszt Bertalan, az Általános Magnezit Társaság elnöke, Kossuth Lajos volt titkára. Amikor az „Iratam az emigráció alatt” című munkáján dolgozott Kossuth, akkor került melléje Gunszt. Később Londonban a Reuter távirati ügynökség parlamenti tudósítója lett.

Rozál és az aradi szoárék.

(Két levél a haldokló zsurmániáról.)

I.

Nagyságos Asszonyom,
ne haragudjon, hogy a tegnapi esti feketekávé után ma a nyilvánosság előtt medítálok arról, ami alább következik. Ezen a tegnapi esti feketekávé: rajtam kívül még néhány ur és hölgy volt hivatalos. A fehér asztalon nem töltöztak az orchideák és az ibolyák, a fényes lakásban nem fogadott a direktor ur külön erre a célra lívrébe öltöztetett hivatalosolgája, aki reggelenként a postaiók leveleit szokta elhozni, a szobalány nem kérte kölcsön Rónáné-Horváth Micl szobacica kosztümjét a Böregérből, az ebéd előtt nem lógtak biedermeier koszoruk és nem állott egy márványt imitáló diadalkapu. Mindezekről szó sem volt! Az ebéd előtt egy fehér terített asztal, semmi más. Néhány csésze török fekete, egy pár aradi zserbó, nyilván Mihályiék-től és valami könnyű, illatos szerb cigaretta, amelyet a belgrádi Moszkva szálló terraszán szívtam a nyáron.

Szó sem volt a tavalyi fényről, a tavalyi pompáról, arról a boldog örületről, amikor az osztrigától a francia partéig, a töltött tojástól és a humártól egészen a Budapestről expressz küldött és megvámolt friss Kuglerig minden jó ott roskadozott direktor urék virággal díszített asztalán. akkor vagy hatvanan ültünk az asztal körül, este nyolctól hajnali hatig tizenkét óra vacsoráztunk és szemünk tükrében a tavalyi aradi spanyolbetegség, a szoárémánia lángolt. Kell Lipót dr. ur meg is énekelte ezt a mániát és ha jól emlékszem, arra a konkluzióra jutott, hogy mi, meghivottak, kétségbeesetten unjuk egymást, mi több: a humárt, az osztrigát, a partét, a zserbót, a szobalányt, a direktor urat, a nagyságos asszonyt és a babyt, aki $\frac{3}{4}$ kilenckor zongorához ült és pontosan a francia líkört és a torinói Vermouth között korát meghaladó ügyességgel és talentummal énekelte a Carmen Habaneráját shimmyre átírva. Ezt mind untuk!

Óh a tavalyi zsurmánia! Az asztalok roskadoztak és remegtek az illatos pecsenyéktől, a finom boroktól, a drága süteményektől, amikor nem az Ön szakácsnője készítette nagyságos Asszonyom. Ezeket a lakodalmakat rendszerint Rozál, tavalyi aradi zsurmaink főrozálja, Kramarovic Róza, Angyal-utca 17. szervirozta, aki mellett csak másodrendű perszóna lehetett az eredeti direktori szakácsnő, és Ön nagyságos Asszonyom

csak egy félistennő, mert az istennő egészben véve ez a Kramarovic volt, akától az egész est sikere függött, akinek az építőművészetétől remegett a torta magassága vagy szélessége, a parték habfelhője és a madártejek madárteje. Róza volt az élet, a minden, a verseny, a start, a győzelem, a champion, egy szent volt Róza, két szent volt, már nem is volt Róza, már Rozál se volt, már a Rozalinda vagy Rozomund is enyhe megjelölés lehetett. Na igen! Na nem? Hogy van doktor ur? Most jön a harmadik fogás! Még hány óra vacsoráztunk ma este? Izlik a humár? Hu, már utálok. Humártogassa ki a tányéromat. Hu, már elég! Ön is unja magát? Én is! Ketten unjuk magunkat! Nagyon jó szórakozás!

Rozál, ideje úgy látszik letűnt. A zsurmániából, amely tavaly úgy dühöngött itt, mint a bőségnek és a gazdagságnak és a föltünésnek és a fényűzésnek valami kétségbeejtő levezetődése, mint valami gynomórpestis, mint valami luxusverseny, mint egy autótúra Páristól Salzburgig, vagy mint egy hidroplánkörút a bódeni tó partjai fölött, a zsurmániából kigyógyult Arad! Engedje meg nagyságos Asszonyom, hogy ezt a diagnózist az Ön tegnapi egyszerű török feketéje után állapítsam meg és hozzátegyem, hogy néhány házi sütemény mellett is szellemesen, kedvesen és uri módon lehet szórakozni, beleszámítva Baby legújabb produkcióját, aki ezuttal a shimmytől visszafelődött újra a Habanerdig. Mi fértiak egyébként csak ezt vettük észre, tavaly nem is tűnt fel nekünk ez a mániákus szoáré verseny. Önöknek feltűnt. Mi az, hogy feltűnt? Napokig arról beszéltek, hogy kié volt szebb, kié nagyobb, melyik dicsőbb, melyik drágább? (Mert tiz, tizenöt ezer leiből már kifutotta egy-egy ilyen mániá, esténként.) Aki drágább volt, azt irigyelték. Az vezette. Az ételben. Ammit ettünk, hogy nem értünk rá szórakozni. Most fordítva van. Inkább szórakozunk, mint eszünk és higgye el Asszonyom, hogy Ön, aki ezen a téren újtónak számít Aradon, minden többé-kevésbé értékes ember kézcsokját érdemli meg. Azok az aradiak, akik hízoló kurát akar nak, külföldi utlevéllel mindig meg találják a Graz melletti Maria Grün kellemesen berendezett szanatóriumát, ahol az ősz igazgatóorvos pár százezer osztrák koronáért naponta előnyös penziót fog biztosítani. Rozál nem szanatórium, Rozál egy főzőnő.

Holnapig, amíg legújabb témánkra, a főzőnőre visszatérek, csokolom a kezét nagyságos Asszonyom:

Fekete Tivadar.

— Az újságiróbal érdekli ma Arad város és egész környékének közönségét. A Fehér Kereszt nagytermében január 27-ikén minden idők legelőkelőbb és legcsodásabb bálát rendeznek az újságirók. Az álarcos és jelmezestélyen csak meghívott közönség vehet részt. Záróra nem lesz.

— Ongyilkosság Paulison. Az aradmegyei Paulis községben tegnap este felasztotta magát özvegy Opner Vincéné. Hozzá tartozói a holttestét ma találták meg. Az asszony már több ízben követett el öngyilkossági kísérletet.

— Iskolák épülnek Aradon. Az aradi tanfelügyelőség kezdeményezésére a város vezetősége azzal a gondolattal foglalkozik, hogy három iskolaépületet emeljen. Az új tanintézeteket az államtól a város veszi át, a tanerők ki nevezéséről pedig az állam gondoskodik. A város vezetősége közölte a tanfelügyelőséggel, hogy a három iskolépületet hajlandó felépíteni.

— Egy aradi iskolaszolga tragikus halála. Kovács Lajos ötvenhárom éves aradi iskolaszolga tegnap Borossebesről Aradra akart utazni, de az ottani állomáson hirtelen rosszul lett és eszméletlenül terült el a földön. Néhány perc múlva meghalt. A halál oka szívszélhüvés volt. A csendőrség azonnal jelelést tett a királyi ügyészségnek, amely megadta a temetési engedélyt.

— Befejeződött a budapesti péksztrájk. Budapestről jelentik, hogy a pékek sztrájkja ma befejeződött. Ezzel egyidejűleg felemelkedett a kenyérárát, a fehérét 152-ről 160-ra, a barna kilóját 138-ról 148 koronára, a zsemlyéét és a kifliét kilenc koronáról tiz koronára emelték fel. Ma befejeződött különben az utcáprók sztrájkja is, akiknek a követeléseit a főváros teljesítette. A fővárosi üzemeknél ezzel a legkisebb fizetés napi 430 korona.

— Ki a legszebb aradi férfi? Ez a nehéz kérdés csak a Nizzai Karnavalon dől el a Fehér Keresztben január 19-én, amikor a női, férfi- és jelmez-szépségsversenyek szavazójegyeit összeszámolják. A választás a sok jelölt közül nehéz lesz, mert az aradi előkelő társaság ugyyszólván kivétel nélkül részt vesz a szavazásban és a rákövetkező reggelig tartó mulatásban. (Jegyek Bloch papirkereskedésében és este a pénziárnál is átvehetők.)

— Egy pesti hegedűművész és az antiszemitaizmus. Budapestről jelentik tudósítónk, hogy Fehér Ilona hegedűművész férjével néhány héttel ezelőtt levelet íratott a newyorki izraelita nőegyletnek. A levélben a magyarországi állapotokról hazug torzképet festett és azt írta, hogy Budapesten nagyszabású zsidóüldözés folyik és az üldözött budapesti zsidók javára szívesen tartana hangversenykörutat Amerikában. Arra kérte a nőegyletet, hogy neki és férjének szabad hajójegyet küldjenek. A budapesti rendőrségnek tudomására jutott az eset és megindította a művész ellen az eljárást. Fehér Ilona azzal védekezett kihallgatásakor, hogy a levelet üzleti érdekből csak azért írta, hogy ingyen juthasson ki Amerikába.

— Arca, keze a hidegtől többé ki nem pállik, mert az ellen Kaiser-Borax biztosan beválk.

— **Kell Lajos halála.** Kell Lajos, az Aradi Ipar- és Népbank igazgatója tegnap este váratlanul elhunyt. Halálát vesebaja okozta, amely alig egy esztendeje keletkezett. Néhány nappal ezelőtt vesegyulladásra súlyosabb méreteket öltött, úgy, hogy ágyba kellett felküdnie. Pénteken még feitt volt a bankban és kedden este 8 órakor történt hirtelen halála az egész városban nagy meglepetést keltett. Dr. Vass Sándor és Groszmann Emil dr. gyógykezelték, de az elhatalmasodott betegség miatt már nem tudták megmenteni az életnek. Kell Lajos népszerű ember volt Aradon és halála általános részvétet keltett. Az Aradi Ipar- és Népbanknál 30 évig működött, az utolsó négy évben igazgató-helyettes címmel. Halálát nagyszámu rokonsága és ismerőseinek, jóbarátainak széles köre gyászolja. Temetését holnap, csütörtökön délután fél három órakor tartják.

— **Elhalasztott tárgyalások.** A szombati hivatalos ünnep miatt az aradi törvényszéken és járásbírószágon f. hó 20-ra kitűzött összes tárgyalásokat elhalasztották.

— **Halálozás.** Tegnap délután rövid szenvedés után meghalt Messzer Józsefné szül. Drucker Mariska. Halálát, amely széles körökben nagy részvétet keltett, kiterjedt rokonság gyászolja. Temetését holnap, csütörtökön délután 3 órakor lesz a Calea Saguna (Varjassy Lajos-utca) 42. számú gyászszobából.

— **Incidens az osztrák nemzeti szociálisták gyűlésén.** Bécsből jelentik, hogy a nemzeti szociálisták tegnapra tervezett gyűlését a szociáldemokraták megakadályozták. Kétezer szociáldemokrata munkás szállotta meg a gyűlés termét és a nemzeti szociálisták bejutását megakadályozták. A két szociálista frakció tagjai között verkedésre került a sor, amelyben egy miniszteri tanácsos és két másik hivatalnok súlyosan megsebesültek.

— **A bolgár kormány tiltakozik.** Szófia. Azokra a hírekre, hogy Dobrudzsában és Macedóniában bolgár bandák bukkantak fel és ezekkel összekötetésben Keletráciában nagyobb kemalista erők állanak, a bolgár kormány nyilatkozatot tett közzé, amely szerint Bulgária kész az ügy megvizsgálását nemzetközi bizottság vizsgálata alá bocsájtani.

— **Az utlevéllátározás új rendje.** Az aradi államrendőrség utlevéllátározása értesíti az érdekelteket, hogy a holnapi naptól kezdve az utleveleket elutazás előtt a helyorségi parancsnokkal is láttatni kell.

— **Működik a zsebtolvaj.** Pap Jeremiás feljelentést tett a rendőrségen, hogy több ezer leit tartalmazó tárcáját ellopták. A rendőrség megindította a nyomozást.

— **Meteor-bál február 17-én.**

— **Hangulatot keltő rövid műsor** után reggelig tartó szórakozás várja a közönséget február hó 1-én a Fehér Kereszt nagytermében. Amikor felszendülnek Almai Laci teljes zenekarának első ütemei, pazar rózsaszínt várja a belépőt a nagyterem. Bájos monológ után művészi zongorasám, kedves tánc, vidám új kuplék, egy klasszikus trió gondos művészettel összeválogatva és összeállítva hivatottak az estélynek jó alap hangulatot teremteni, hogy azután mindenki a legkedélyesebben töltse el idejét reggelig. Alkalmat erre bőven nyújtanak a szenzációs új és a régiékből a jól bevált attrakciók.

— **Megdrágul a vasuti tarifa.** Bucarestből jelentik: A CFR. vezérigazgatósága kidolgozta már a legközelebbi tarifaemelés tervezetét. A tervezet szerint a CFR. igazgatósága úgy a személyszállítási, mint a teherszállítási tarifát 50 százalékkal

Teljesen körülzárták a Ruhr-vidéket.

(A franciák megszállták Dortmundot. — Megkezdtek a szénrekvirálást — A német mérnök-sztrájk.)

Düsseldorfból jelentik, hogy Symon francia tábornok a szénvállalatok gyűlésén közölte a bányatulajdonosokkal Degoutte parancsnokló tábornoknak azt a parancsát, amelyben utóljára szólította fel őket arra, hogy *legkésőbb holnap reggelig kezdjék meg a szénzállítást a franciák és belgák számára.* Kijelentette, hogy az ellenállás folytatása esetén Dortmund megszállásán kívül más szankciók is következnek. Az elnököket és a bányatulajdonosokat a franciák az ülésen nem voltak hajlandók meghallgatni és az ülést anélkül rekesztették be, hogy azok véleményüket előterjeszthették volna. Berlinből jelentik, hogy Dortmund megszállását a franciák azért tartják szükségesnek, mert ez a város látja el a franciák által már megszállott környéket villannyal.

Mussolini közvetít.

Rómából jelentik, hogy a félhivatalos lap egy külügyminiszteri közleményt hoz, amely szerint Mussolini újabb közvetítő javaslatot készített, amellyel Franciaország és Németország megégyezését lehetővé hiszi tenni. Mussolini arról biztosítja Németországot, hogy a francia, a belga és az olasz mérnökbizottságok csak békés szándékkal vannak eltelve a németekkel szemben és távol áll tőlük az, hogy katonai intézkedések tételére gondoljanak. Olaszország csak a Ruhr-vidék gazdasági ellenőrzését kívánja és ugyanakkor a Németországgal való kibékülést is óhajtja.

Körülzárták a Ruhr-vidéket.

Düsseldorfból jelentik, hogy a francia és a belga csapatok befejezték a Ruhr-vidék körülzárását. Essenből jelentik, hogy kedden egy francia tiszti-bizottság meg akarta tekinteni a Salzer-Neuackot. Az üzemi tanács azonban kijelentette, hogy ebben az esetben azonnal abbahagyják a munkát, mert nem akarnak sztrájknyomással dolgozni. A franciák erre eltávoztak a bányából. Ma Dortmundban megszállták a pályaudvarokat és ezzel a franciák az egész westfalai bányavidékre rátették a kezüket. A német bányavezetők kijelentették, hogy továbbra sem hajlandók teljesíteni a franciák parancsait. Coblenzben ma tárgyalások kezdődtek meg az amerikai főparancsnok és a franciák között az amerikai megszállási front átvételére, amely most az amerikai csapatok visszavonulásával felszabadul. A német birodalmi kormány, — egy berlini jelentés szerint — még abban az esetben sem ha a franciák a Ruhr-vidéken tovább is előnyomulának, enged szilárd magatartásából és nem

emeli. Az új díjszabás 1923. április 1-én lép életbe.

— **Jelméz-bál január 20-án** a „Park-kioszk“ disztermében. Meghívók átvehető Sziklay Gizi táncnárnőnél, Piata Catedralei 7., III. em.

tárgyal a franciákkal és a belgákkal a megszállásból eredő nyomás alatt.

Katasztrófától tartanak Berlinben

Berlinből jelentik, hogy a legjobban értesült köröknek az a véleményük, hogy elképzelhetetlen katasztrófa fenyeget, amely elkerülhetetlennek látszik. Az iparosok, igazgatók és mérnökök minden rábeszélés dacára ragaszkodnak ahhoz, hogy a német kormánynak tartoznak engedelmessékedni és hazaárulást követnek el, ha idegen polgári és katonai ténnyezők rendelkezéseinek tennének eleget. Az United Press tudósítója beszélt Thyssen német nagy iparossal, aki a legtöbb szén és vasüzem tulajdonosa kijelentette, hogy tárgyalást kezdett angol és amerikai nagyiparosokkal. Meg akarja akadályozni, hogy vállalatai francia kézre kerüljenek és ezért inkább eladja azokat angoloknak és amerikaiaknak. Különben Thyssent a franciák vád alá akarják helyezni. A Petit Parisien a Krupp-gyár képviselőivel akkor beszélt, amikor azok távozóban voltak Symons tábornok parancsfelolvasásáról, akik a következőket jelentették ki:

— **Készek vagyunk haditörvényszék elé állani és magunkat börtönbe záratni, minden szenvedést elviselni, de szemet azért mégsem szállítunk!**

Párisi jelentés szerint több német vezetőember letartóztatása küszöbön áll.

Megkezdtek a szénrekvirálást.

Düsseldorfból jelentik, hogy ma hajtották végre az első rekvirálási intézkedést és a Bajorországba irányított szén Franciáországba továbbították. A Petit Parisien jelenti, hogy tegnap estig több német uszályt és vonatot foglaltak le a francia megszállók. A Journal der Debats ugyancsak arról ad jelentést, hogy a műszaki bizottság ma elindította az első rekvirált szénvonatokat Franciaország felé. Ma estig 3 ezer tonna szén rekviráltak. A műszaki bizottság azt reméli, hogy ebben a hónapban kitermelési és leszállítási az egész elmaradt jóvátételi szén és kokszmennyiséget. Elrendelték, hogy a bányák tartoznak ugyanannyi és ugyanolyan szén szállítani Belgiumnak és Franciaországnak, mint a múlt év január első napjaiban szállítottak. Amikor ezt a rendeletet kiadták, a német nagyiparosok nevében Thyssen akart válaszolni, de a francia tábornok egy közleményvel leintette és azt mondván, hogy vitának nincsen helye és a meghívottakat a parancsot íráshoz kell átvenniük.

London Páris ellen.

Londonból jelentik, hogy Stinnesnek az ismert német pénzügyosnek sikerült egy londoni bank csoporttól 2 millió font sterling hi

telt szereznie, amely másfélmillió tonna angol szén beszerzésére fog szolgálni.

Közgazdaság.

Aresések Zürichben.

A mai zürichi zárlat még a mai nyitással szemben is az összes valutákat alacsonyabban jegyzi. Csak London és Milano áll szilárdan, míg Bécs, amely reggel kissé emelkedett, a zárlatnál visszaszállott régóta tartott 0.0075-ös árfolyamára. A dinár ára súlyos aránylag a legmélyebbre. A lei 15 pontot veszített tegnapi értékéből. A márka, amely a nyitáskor keveset feljavult, 0.03-as áron zárult ma este Zürichben, már csak alig valamivel magasabb a lengyel márka értékénél.

Aradi valutaárak. (Január 17.) Dollár 184, márka 0.0150, szokol 5.20, dinár 1.90, francia frank 12.60, magyar korona 1.90, **Kifizetések:** Budapest 15.50, Bécs 3.90, Berlin 0.010, Prága 5.25.

Bucuresti térszázlat. (Január 17.) **Kifizetések:** Páris 12.60, London 860, Newyork 187, Milano 9.10, Zürich 35.25, Prága 5.20, Bécs 0.0026, Berlin 0.0110, Budapest 0.0705. **Valuták:** Márka 0.0145, leva 1.10, angol font 850, francia frank 12.50, svájci frank 36, lira 8.90, drachma 2.40, dinár 1.90, dollár 184, Napoleon 650, osztrák korona 0.0028, magyar korona 0.07.—, szokol 5.20, lengyel márka 0.0090.

Zürichi nyitás. (Január 17.) Berlin 0.033750, Newyork 532.50, London 2482, Páris 36.35, Milano 26.10, Prága 14.30, Budapest 0.2025, Belgrád 5.15, Varsó 0.0225, Bécs 0.007550, bélyegzett 0.0076.

Zürichi zárlat. (Január 17.) Berlin 0.03, Newyork 532.25, London 24.82, Páris 36.20, Milano 26.10, Prága 14.70, Budapest 0.20.25, Belgrád 4.95, Varsó 0.0225, Bécs 0.0075. **Bélyegzett korona** 0.0076.

Budapesti devizaközpont jegyzései. (Január 17.) Napoleon 9900, angol font 12.300—12.600, dollár 2625—2700, francia frank 179—180, lira 129—135, márka 0.18—22, osztrák korona 0.0370, lei 14.50—15.50, szokol 74—78, svájci frank 495—515, dinár 25.50—27.50, lengyel márka 0.09.50—10.50, hollandiai forint 1040—1075.

— **Lejárt az osztrák aranykölcsön terminusa.** Bécsből táviratozzák, hogy az aranykölcsön jegyzésének a határideje ma járt le és annak az eredményével kormánykörökben nagyon meg vannak elégedve.

— **Arany és ezüst áruk.** Budapestről jelentik: A nemesfém-pénzpiacra a forgalom csekély. A jegyzések a következők: ezüst egykoronás 205, kétkoronás 410, forintos 530, ötkoronás 1040, arany tízkoronás 6300, huszkoronás 12.600.

Láthatatlan emberek az aradi vendéglőkben.

(Akik a háttérben szerviroznak. — Mi a fizetése a vendéglői szakácsnak, kuktának, cukrásznak és a többieknek?)

— Pincér egy világos kapucniert!

És a fehér abrosszal terített kávéházi asztalok barikádjai között zsonglőri fürgeséggel sikklik a pincér. Magasra tartott jobb kezében csillogó fémtálcákon a gőzölögő teáscsészék, illatos feketék és kapucinerek tömegét tartja. A hangulat emelkedett. A zenekar a Telli Vilmos nyitányát játssza. A zene ütemére ingadoznak a fejek és némelyik asztalnál mosolygó hölgyek zongorázó keze szánt végig — a fehér abrosszon. Durranás hal latszik. Mindenki csodálkozva fordul egyik boxban ülő nagy társaság felé. Pezsgő. Ritkaság ebben a nagy pénzhiányban. Kései vacsorázók jönnek. Színházból, moziból. Néhány perc és szervirozva vannak a hideg vagy meleg sülték.

Arad város fényesen kivilágított vendéglőiben és kávéházai-ban szórakoznak, esznek, isznak, mulatoznak az emberek. Hyenkor otthon, vagy a hivatalokban hagyják a gondokat, elfelejtik az apróbb családi perpatvarokat, a hivatalfőnökök szekaturáit és gyönyörködnek magukban, az urban, a parancsolóban, akinek egy szavára megelevenedik a mesék „terüli asztalkám” tündéri jelenete. És nem is gondolnak arra, hogy itt a jókedvtől ragyogó, vidám társaságoktól és zenétől hangos teremnek egyik elkerített kis zugában a legreálisabb élet folyik, a mely nélkül nem volna kielégítve a vendégek parancsszava és a mely nélkül hiányzana a mindent felejtő jó hangulat, mert nélküle nem olthatnánk szomjunkat és nem csillapíthatnánk étvágyunkat. Ez a titokzatos hely a vendéglők és kávéházak konyhája...

— Pincér egy borjuszületet!

— Azonnal kérem.

— Tudja, hogy nem szeretem ha nagyon kemény. Ez olyan mint a cipőtalp. Hozzon másikat.

— Azonnal kérem.

És sikklik a pincér vissza a konyhába. Itt nagy a sürgés-forgás. A pincérek kiabálnak: Egy borju fricandó körítéssel! Sült csirke! Főzelék feltéttel és salátával! A fürge kukták már a kezükbe is nyomják a kért ételeket.

— A jobb kettő (jobb oldal második asztalnál levő ur) már megint vissza küldte a húst, mert kemény.

— Fordítsa meg a húst — szól a szakács — és vigye vissza.

Megtörténik. A pincér siet vissza a jobb kettőhöz és leteszi ugyanazt a borjuszületet — megfordítva.

A jobb kettő megköszönja:

— Így már jó. Ezt az utat meg spórolhatta volna.

Amiről nem tudnak a vendégek.

A konyhában pedig folyik a lá-

zas munka, hogy a vendégek szélségeit és parancsait kielégítsék. A konyha legnagyobb ura, a szakács a tüzhely mellett áll és rakja a kukták által tartott tányérokra a megrendelt ételeket. A konyha birodalmának legfőbb ura és parancsolója kosztot, kvártélyt és havonta 3000 lei fizetést kap. De meg is érdemli. Ő tőle függ a vendéglő jó hírneve. Mellette szorgoskodnak a kukták, a szakácspalánták, akik pihenő időben néha csatános pofonok kíséretében elméleti és gyakorlati oktatást kapnak a konyha urától. A szakács mellett első és második szakácsné is működik a nagyobb vendéglőkben, például: a Központiban és a Fehér Keresztben. A konyhában dolgozók a vendégek számára láthatatlanok. Nem is kell, hogy lássuk őket zsíros kötényükkel és zsirtól csepegtető kezükkel. Jobb így megkérni az ételt szépen, alumínium tálcán szervirozva és nem gondolni arra, hogy azt valaki el is készítette.

Ezek a láthatatlan emberek a legfontosabb személyek a kávéházakban és vendéglőkben. Mert ugye milyen fontos a jól elkészített saláta a zsíros hús mellé. A salátás lányok havonta 300 leiert és kosztért látnak el bennünket izletes savanyúsággal.

Nagy jelentőséggel bír a konyhában a konyha művésznének a cukrásznak a munkája. Az ügyes rafinériával felépített torták, a jó tészták és sütemények az ő keze alól kerülnek ki. Fizetése: teljes ellátás és havonta 3000 lei. Ő a legcsöndesebb ember a konyhában. Egyedül dolgozik és a munkája nagy figyelmet igényel. Néha-néha csak ennyit mond csendesen elgondolkozva:

— Csend legyen, ne lármázzatok!

A mosogató lányok és az evőeszköz puccerek kezéből csörömpöve hullanak a tisztára mosott tárgyak. Csodálatos fürgeséggel dolgoznak a kezek. Mindenki végzi a maga munkáját. Kintől az étteremből a zürzavaros hangok káosza hallatszik:

— Főur, fizetek! Pincér még egy üveggel!

A hangzavarba belevegyl egy jókedvű társaság dalolása. A pincérek rohannak a konyha és az étterem elválasztó nyílása elé és hangosan kiáltják be a rendelt ételeket. A konyhai fehéronő hatalmas munkát végez. Néki kell figyelemmel kísérnie minden tálételt amit kivisznek a konyhából. 300 leit keres havonta. Az óriási tüzhelyen rotyognak, főnek, sülnek, sísteregnek az ételek. Átható ételszag terjed, a ventilátor zug, a szakács veszekedik. A kukta megcsipte a mosogatólány karját. Két pofon kap érte, egyiket a mo-

sogató lánytól, a másikat a szakácsától.

Arad mulat.

A konyha nyíláson kitekintve az étterembe, megismerjük Aradváros éjszakai életét. A terem végén levő hosszú asztalnál újságírók, színészek és egy színésznő ül. Ide látszik, hogy a színésznő hangosan kacag valami tréfán, de a kacaj elvész a zajban. Egy másik asztalnál a Fehér Kereszt egyik legérdekesebb vendége ül egyedül. Nyugalmazott vasúti hivatalnok. Még sohasem látták társaságban és minden este itt van. Megiszik egy-két liter bort. Két poharat tölt meg és kocint saját magával. A bal oldali falnál levő asztal körül fiatal aradi orvosok és ügyvédek ülnek. Szerényen szórakoznak egy üveg bor vagy fekete mellett minden este. A lányos mamák sóvár pillantásokat vetnek a fiatal emberek asztala felé. Hogy megváltoznak itt az emberek. A főtéren ma délben még gondoktól ráncolt homlokokkal, kezében táskával sietett végig az a fiatal aradi ügyvéd. Az embernek önkénytelenül is az jutott eszébe, hogy milyen rosszul mehet szegénynek. És most, homlokán nyomma sincs a gondnak és ráncnak. Arca derűs, kacagó és gondtalan.

A záróra közeledik. A konyhában is megszűnik a nagy sürgés-forgás. A mosogató lányok csendesen törölgetik a tányérokot, a szakács pedig verejtékező homlokát. A főur kiabál:

— Fizetni tessék!

Egy üveg bor, sonka, török fekete, husz százalék, összesen: 92 lei. Tessék parancsolni.

Lassan kiürül az étterem. A zene elhallgat. A fehér abrosszok lekerülnek az asztalról. A cigányok egy asztal körül ülnek és osztzkodnak a jövedelmen. A pénztáros kisasszony távozik az udvarlójával. Oltogatják a lámpákat és a terem egyik sarkában sepernek a legények. A szakács kijön a konyhából feleségével az első szakácsnővel és leülnek a konyhától legtávolabbi asztalhoz. Mos: ők vacsoráznak. A kukták szolgálják fel a legjobb falatokat. Már nincs rajtuk a fehér kötény. Átöltöztek mert nem szeretik a konyhaszagot.

Kint sűrű pelyhekben hull a hó. Az utcán kevesen járnak. Egy öreg cigány görnyedten hurcol egy nagybögtöt. Bal kezében egy darab barna kenyeret tart és möhön falatozik belőle. (p. g.)

— A fejfájás, szédülés, mellszorulás, szívdobogás oly eseteiben, melyek dugulástól származnak, a FERENC JÓZSEF keserűvíz tisztítja az emésztés útjait s elhárítja a vértolulást.

A szerkesztésért:
KAROLY JÓZSEF
felel
Cenzurát:
Dr. V. MÁRCOVIC

Ellenőrzik az aradi borbélyüzleteket.
(A városi főorvos rendelete.)

Az Aradi Közlöny két héttel ezelőtt írt arról a súlyos szerencsétlenségről, mely egy aradi vállalkozót ért. Az illető vállalkozó egy aradi borbélyüzletben súlyos fertőzést kapott a tisztátalan kezelés miatt. Az aradi borbélymesterek nagyrésze, akik mindig fontosnak tartották a vendégek tiszta kezelését, erélyes rendszabályokat kértek ebből az esetből kifolyólag. Dr. Cucu Vazul városi főorvos ma a borbélyüzletek részére egészségügyi rendszabályokat léptetett érvénybe. A rendszabályok legszigorúbban előírják a borbélyeszközök leggondosabb fertőtlenítését. A borbélyüzletek tulajdonosa köteles az alkalmazottainak egészségi állapotát figyelemmel kísérni és a legcsekélyebb olyan betegségnél amely fertőzést idézhet elő orvosi segítséget igénybe venni. A rendszabályok ellen vétőket az egészségügyi törvény szerint büntetik.

Mozi.

* Csütörtökön, az ortodox-vizkereszt előestélyén az Apolló és Uránia színházak — hatósági rendeletre — nem tartanak előadást.

* Pompázatos Harry Liedtke-sorozat befejező része, a rejtély megoldása már csak pénteken látható az Apollóban, amikor a hosszú küzdeleken át világhírnévre verelkedett Vas Péter elnyeri jutalmát, megkapja szerelmese kezét. Ilyen hatalmas szenzációt, mint ez a páratlan sorozat — gyűjtőnéven Névtelen ember — emel jobbat és érdekesebbet aligha produkált a filmipar. Ami érdekes látnivaló a félvilágon csak van, végig, gyönyörű tájakon, nagyszerű vidékeken, azt mind a szemünk elé varázsolja, ez a nagyszabású film, fogva is páratlan mozifilm, ami pénteken látható utoljára az Apollóban.

* Sasok alkonya. A napoleoni idők csodálatos története, a nagy Napoleon páratlan tragédiája lesz az Apolló szombati szenzációja. A nagyszabású film, amelynek a világ minden városában szédületesen nagy sikere volt, csütörtökön délelőtt külön előadásban bemutatja az Apolló igazgatója az aradi sajtónak, hogy az annak pompázatos nagyszerűségéről kelő módon tájékoztassa a nagyközönséget.

* A fáradi Halál címmel gyönyörű népballadát mutat be pénteken az Uránia. Egy szerelmes leánynak csodálatosan megkapó harcát mutatja a kép a Halállal, aki szerelmest magával vitte, de hasztalan, minden küzdés: a földön nem, csak a mennyek országában találkozik egymással a két szerelmes szív. A megrázóan nagyszerű film csodás hatását még jobban fokozza az, hogy a Halált Bernhard Boetke személyesíti meg, az a kiváló filmszínész, aki a Hindu síremlék fantasztikus drámában Yogg az indus fakir szerepét játszotta. A fáradi Halál pénteki premierjén kívül már három napig marad műsoron az Urániában.

„IMPERIAL“ likőr, cognac és rum a vezető márka.

NYILTÉR.

Az ezen rovat alatt közöltékért nem vállalunk felelősséget.

Ozv. Kell Ignác szül. Schön Nina, mint a mélyen sujtott anya, valamint Koch Sándor szül. Kell Felice egyetlen testvere, rokonsága és számos jó barátja összetört szívvel tudatjuk, hogy áldott jó fiam és testvérem

KELL LAJOS

az Aradi Ipar és Népbank igazgatója munkós életének 49-ik évében rövid szenvedés után eltávozott boldog körünkől.

Egyetlen fiam hült tetemét f. hó 16-án d. u. 3 1/2 órakor kísérik Piata Avram Iancu (Szabadság-tér) 2. az Izs. sírkertbe utolsó útjára.

Erizzük meg emlékét az áldott jó fiúnak, testvérnek, rokonnak és barátjának!

Arad, 1923. január hó 17.

Ozv. Kell Jenőné szül. Faludi Boriska, Koch Sándor sógornő, illetve sógor. Koch Miklós, Koch Rózsika, Kell Gyurika mint az elhunytak unokáncsei, illetve unokahuga. 13040

Minden külön értesítés helyett!

Messzer József mint mélyen sujtott férj úgy a maga, valamint kis fiacskája Béla, neinkülönben számos rokon, ismerős és jóbarátok nevében is mélységes fájdalomtól eltelve megtört szívvel tudatja a felejtethetlen drága jó hitves, édes anya, testvér, meny, sógornő, unokatestvér és rokon

Messzer Józsefné

szül. DRUCKER MARISKA

1923. január hó 16-án, délután 3 órakor, életének 30-ik s boldog házasságának 2-ik évében, rövid szenvedés és a halotti szertételek ájtatos felvétele után a Mindenható bölcs rendelkezéséhez képest történt gyors elhunytát.

Az Istenben boldogult földi maradványai folyó hó 18-án délután 3 órakor fogtak a Calea Saguna (Varjassy Lajos-utca) 142. számú gyászszobából a róm. kath. egyház szertartásai szerint a helybeli alsó temetőben örök nyugalomra helyeztetni.

Az engesztelő gyászmise áldozat az elhunytak lelki üdvéért 1923. január hó 24-én délelőtt 10 órakor fog a helybeli főtiszt. Minorita-atyák szentegyházában az Egek Urának bemutatni.

Pihenése csendes, drága emléke áldott legyen!

Arad, 1923. január hó 16-án. 256

Drucker Erzsébet férjezett Pálffy Józsefné, Drucker Annuska, nővérei. Messzer Salamon nejevel Politzner Rozália após és anyós. Pálffy József, Wajner Izidorné született Messzer Teréz, Németh Józsefné született Messzer Anna, Messzer Sándor és neje Balogh Lujza, sógorok és sógornők. Drucker Olga, Pitter Mária férjezett Götz Rezsőné, Szeibert Péter és neje, unokatestvérrel.

Bogdona Gyula „Kegelet” disztemetkezési vállalat. Arad, Str. I. I. Bratianu (Weitzer J.-utca) 7.

Adolf Luszbáder

Ingatlanforgalmi iroda 246

Arad, Str. Desseanu (Révay-u.) 2.

Elfogadok megbízásokat házak, szőlők és birtokok eladására. Előjegyzésben több kisebb-nagyobb bér és magánház, elfoglalható lakással.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díját szavak szerint számítjuk.

Minden szó hirdetési ára 1 leu.

Vastagabb betűvel 2 leu.

A vastagabb betűvel kívánt szavakat aláhúzással kell jelezni.

Hirdetéseket délután 5 óráig veszünk fel.

Az apróhirdetéseket előre kell fizetni

A legkisebb hirdetés ára 10 szög 10 leu.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Levelezés.

ISMERETSÉGÉT KITERJESZTHETI, az „Aradi Közlöny” ezen rovatja útján.

B. I. jellegre válassz, kérjük irodánkban délután 3-4 óra között felkeresni. K. T. 258

MELYIK idősebb garson uriember volna hajlandó fess urinót discretió mellett anyagilag támogatni? Az irion e lapba jelezve „88” jellegre kiadóba. 251

FIATALEMBER, emancipált nő barátságát keresi, kit 7 óra után lakásán fogad. Leveleket „Szoros barátság” jelleg alatt kiadóba kérek. 252

Házasság.

JÓ PÁRTIT CSINÁL, ha az „Aradi Közlöny” ezen rovatában hirdet.

HATVAN ÉVES özvegy gyermektelen waggonyári kovács mester házasság céljából megismerkedne hozzá illő özvegy, gyermektelen asszonnyal. Leveleket „Kovács” jellegre a kiadóba kér. 243

Alkalmazás.

INTELLIGENTBS deutsches Fräulein wird zu einem 3 Jährigen Knaben gesucht. Adresse „Kelet” hirlapiroda. 13040

BEI DISTINGUIERTER Familie wird für junge Dame volle Pension mit Badezimmer benützung gesucht, möglichst Stadtzentrum. Adresse an die Administration d. Blattes. 250

ÉJJELEI ŐRI, vagy ehhez hasonló állást vállalom. Cim a kiadóban. 249

FŐZŐNŐNEK ajánkozik vidéki özvegy urinó, egyszobás butorát magával vinné. Cime kiadóban. 244

FIATAL nő kisebb családban mindenestül ajánkozik. Cim Wallinger hirdetőjében. 13177

FŐZNI TUDÓ mindenestül kis háztartásba kerestetik. Cim a kiadóban. 255

EGY jobb családból való leány, kinek Aradon lakó szülei, vagy hozzátartozói vannak, 2 éves (vagy több) leányt, Cim Kelet hirlapiroda. 13040

Vétel és eladás.

MŰTÁRGYAKAT, porcellánokat, japán és kínai dolgokat, antik butorokat, ezüst tárgyakat, perzsa és szmirnaszönyveket, egész gyűjteményeket a legmagasabb árban vásárol a Salon Artistique Bulev. Regina Maria 20. (Fischer Elz-palota.) 11895

HÁROM kis szmyrna, 3X5 akszminster szőnyeg, szentképek, ezüst retikül, fehérneműk, utazó bőrönd, ágyterítők, függönyök, riselő és csipke miliók, pleéd, bagaria csizmák, disztárgyak stb. eladók Strada Consistorului (Batthyány-utca) 23. szám I. em. jobb. 1000

VIZDESZTILÁLÓ készüléket keres Fedol gyár, Arad, Strada Tribunal Dobra (Boczkó-utca) 5. 13040

MINDENMŰ ÉKSZERT, gyöngyöket, legmagasabb árban vesz Salon Artistique Bulev. Regina Maria (Andrássy-tér) 20. 12021

GYERMEKKOCSIK, AUTOGENHEG-GESZTŐ, 0-5 VILLANYMOTOR eladók. Gyermekkoszik mindennemű javítását vállalom. Str. Bolinteanu (Arany János-utca) 1., fűrészgár mögött. 257

VESZEK könyvtárakat, hangjegyeket, bélyeggyűjteményeket és hegedűket a legmagasabb árakon. Kerpel Izsó könyvkereskedése. 13629

A NAGY KERESLETRE VALÓ TEKINTETTEL sürgősen keresünk antik butorokat, perzsa szőnyegeket, festményeket, műtárgyakat, régi üveg és porcelán tárgyakat, japán vázakat és ezüst ötvös munkákat. Vidéki meghívásra kiutazunk. Szépművészeti Szalon, Ortutay-palota. 13573

ÉLŐHAL ma, csütörtökön egész nap kapható Luttwák József cégnél. 248

KIHIZOTT fajdisznók kaphatók. Érdeklődni lehet Strada Pescarului (Thököly Imre-utca) 44. Barjaánál. 247

JÓ állapotban levő gyermekkosci eladó. Cim a kiadóhivatalban. 254

INGATLAN, ingóságokat ha venni, vagy eladni szándékozik, keresse fel bizalommal Uranus-irodánkat, főpostával szemben, hol a legkülönben és legpontosabban intézünk el minden megbízást. Cégtulajdonosok Kiss Lajos és Petrány Iván. 12994

Ingatlan.

OLCSÓ HÁZHOZ JUT, ha az „Aradi Közlöny” ezen rovatát átolvassa.

SÉGA CSABA-UTCA 10. számú ház lakással eladó. 211

COVASINCON két kisholdas szőlő, két-szobás lakással 50 ezer leiert eladó. Uranus-iroda főpostával szemben. 12994

Oktatás.

MINDENKI MEGÉRTI, ha nyelvismertetelt az „Aradi Közlöny” „Oktatás” rovata útján próbálja gyarapítani.

TANÁRNŐ középiskolai fiu- és leánytanulókat korrepetál. Cim kiadóban. 253

Ellátás.

KÉT intelligens fiatalember teljes ellátást keres a belvárosban. Cim: Wallinger hirdetőjében. 13177

Előnyök

ELVESZETT Tenoei József névre kiállított (20.278 számú utlevél. Kérem a megtalálót juttassa el Str. Cosbuc (Wes-selényi-utca) 10. sz. alá. 259

EZERJÓFU gyomoréllír, páratlan hatásu szer gyomor és bélbántalmak, étvágytalanság, hányinger, felluvottság, emésztési zavaroknál, Dr. Földes gyógy-szertár Aradon. 10831

Salon köszönet,

apritott tüzfát, faszönet és kokszt házhoz szállít: 12911

KNEFFEL szénüzlete

Bulv. Reg. Ferdinand (Boros B.-tér) 2.

Ismeri Ön már a

DIANA

SÓSBORSZESZ

grandiozus hatását? Minden egészséges és minden beteg igazolhatja, hogy az elképzelhető legjobb siker csak 13671

Diana sósborszesz

használatával érhető el.

Használt ólom

megvételre kerestetik.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

Sohasem hirdet hiába az „Aradi Közlöny”-ben